

5. februar 2021

Til Miljøminister Leah Wermelin og Minister for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri Rasmus Prehn

Undertegnede organisationer og eksperter opfordrer jer til at forbyde, at der fremadrettet udstedes dispensation til at indfange raske dyr fra en beskyttet bestand af hvaler. Vi ser med stor bekymring og undren på, at der er givet tilladelse til dette, uanset hvad formålet er, og om dyrene er bifanget – ikke mindst hvis dyrene uproblematisk kan sættes fri. Vi opfordrer jer derfor på det kraftigste til at beordre en uafhængig vurdering af de to unge marsvin, som det danske center Fjord&Bælt¹ i 2020 indhentede fra naturen, for at afgøre, om de kan genudsættes.

I Danmark er marsvinet (*Phocoena phocoena*) fredet, og Danmark er forpligtet til at beskytte og sikre artens bevaringsstatus, særligt fordi populationen i Østersøen er vurderet som 'kritisk truet' af IUCN². Hvaler, herunder marsvin, fremgår af CITES liste-I (bilag A)³ over arter, som det er ulovligt at handle, opbevare, transportere og fremvise. Derudover fremgår marsvin af habitatdirektivets⁴ bilag IV over arter, der kræver streng beskyttelse, jf. artikel 12. Tillige fremgår det af artsfredningsbekendtgørelsens⁵ § 10 og § 11, at arter, der er inkluderet i habitatdirektivets bilag IV, er omfattet af de pågældende paragrafregler. Det vil sige, alle former for indfangning af marsvin i naturen er strengt forbudt, og dertil er der forbud mod opbevaring, transport, handel, overdragelse, konservering eller fremvisning af marsvin indsamlet fra naturen. Dette til trods har Miljøstyrelsen siden 1995 givet Fjord&Bælt tilladelse til at dispensere⁶ fra ovenstående forbud, jf. artsfredningsbekendtgørelsen § 12, stk. 1, nr. 4⁷.

Ifølge hovedparten af den globale jurisdiktion på området skal hvaler, der er fundet fanget i fiskegrej, straks sættes fri, såfremt de skønnes at være i stand til at overleve. Dette er også tilfældet i Danmark⁸. Indhentningstilladelsen til Fjord&Bælt resulterer dog i, at Danmark er et af de få, måske det eneste, land i verden, hvor det er lovligt at beholde bifangede marsvin, selvom de kan genudsættes straks eller efter pleje. I henhold til artsfredningsbekendtgørelsen paragraf 30⁹ må tilskadekomne marsvin eller nødstedt yngel af arten, som ikke omgående er blevet aflivet, kun plejes og rehabiliteres af en person eller virksomhed, der er bemyndiget af Miljøstyrelsen. Uanset om Fjord&Bælt er bemyndiget eller ej, er det vigtigt at bemærke, at hensigten bag tilladelsen til centeret ikke er og aldrig har været at redde eller rehabilitere dyrene. Det eneste formål er at lade marsvinene blive anvendt som forsøgsdyr. Tilladelsen muliggør derfor, at hvaler bevidst bliver beholdt i fangenskab, selv hvis de uproblematisk kan genudsættes i det fri.

Uanset formålet sender det et uheldigt budskab til såvel den danske offentlighed som resten af verden om vigtigheden af artsbevarelse – eller manglen herpå – når bifangede hvaler af en beskyttet art bliver tilbageholdt i fangenskab. Ved at undlade at genudsætte dyrene i naturen er der ikke længere tale om at redde dem, men om bevidst tilfangetagelse.

¹ Fjord&Bælts hjemmeside. <https://fjordbaelt.dk/hvad-er-fjordbaelt/> [sidst besøgt d. 21.01.2021, 09:36]

² Marsvin i de danske farvande er opdelt i minimum tre populationer: 1) Østersøpopulationen – farvandet omkring Bornholm og østover ind i Østersøen, 2) Bælthavspopulationen – de indre danske farvande (inkl. Bælthavet, Øresund, sydlige Kattegat og vestlige Østersø) og 3) Nordsøpopulationen – nordlige Kattegat, Skagerrak og Nordsøen. Det er vigtigt at forvalte hver population separat, da de har forskellig bevaringsstatus og er udsat for forskellige trusler. Bestanden i Østersøen er fx erklæret 'kritisk truet' af IUCN (International Union for Conservation of Nature). <https://dce2.au.dk/pub/SR355.pdf>

³ Rådets forordning (EF) Nr. 338/97 af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A31997R0338> & Kommissionens forordning (EF) Nr. 865/2006 af 4. maj om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 338/97 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32006R0865>

⁴ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:31992L0043>

⁵ Artsfredningsbekendtgørelsen nr. 1466 af 6. december 2018 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt. <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1466>

⁶ Se vedhæftet kopi B: Tilladelse til indhentning af to marsvin, samt opbevaring og udstilling af levende marsvin, herunder eventuelt afkom i perioden 2017-2021.

⁷ Artsfredningsbekendtgørelsen nr. 1466 af 6. december 2018 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt. <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1466>

⁸ Naturstyrelsen marts 2012. Beredskabsplan for havpattedyr. https://naturstyrelsen.dk/media/261398/beredskabsplan_for_havpattedyr.pdf

⁹ Artsfredningsbekendtgørelsen nr. 1466 af 6. december 2018 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt. <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1466>

5. februar 2021

Baseret på den viden, vi p.t. er i besiddelse af, mener vi, at både Saga og Eskild – de to unge marsvin, der sidste år kom til Fjord&Bælt – er egnede til at blive genudsat i naturen (se Bilag 1, som præsenterer de forskellige kriterier, der skal tages i betragtning for at sikre en vellykket genudsætning af hvaler). Hvaler er intelligente og følsomme dyr med adfærdsmæssige og artsspecifikke behov, der kun kan opfyldes i deres naturlige habitat. Det er ikke muligt at skabe høj velfærd for disse dyr i fangenskab, da man med de begrænsninger, det indebærer, ganske enkelt ikke kan tilbyde dyrene gode nok leveforhold (se Bilag 2, som beskriver de velfærdsproblemer, der er forbundet med at holde hvaler, herunder marsvin, i fangenskab). Dertil refererer vi til den nye danske Dyrevelfærdslov¹⁰, hvis budskab og formål decideret forsømmes, når man fortsat vælger at retfærdiggøre troen på, at hvaler trives i fangenskab.

Derfor opfordrer vi jer på det kraftigste til at støtte udarbejdelsen af en uafhængig vurdering af Saga og Eskilds egnethed til at blive genudsat, og, hvis de vurderes som egnede, at støtte op om en genudsætning af dem.

I henhold til artsfredningsbekendtgørelsen paragraf 12, stk. 1, nr. 4¹¹ og nærmere forklaret i den udstedte indhentningstilladelse til Fjord&Bælt kan Miljøstyrelsen dispensere fra tidligere nævnte forbud, hvis tre betingelser er opfyldt: 1) Der må ikke findes en anden brugbar løsning, 2) dispensationen må ikke hindre opretholdelsen af den pågældende bestands bevaringsstatus i det fri og 3) et af de væsentlige samfundshensyn beskrevet i bekendtgørelsen paragraf 12 skal være opfyldt.

Først og fremmest har Fjord&Bælt fået tilladelse til at holde marsvin, fordi de bliver anvendt til forskning, som både centeret og Miljøstyrelsen vurderer er nødvendig for forvaltning og beskyttelse af arten. Dertil har Miljøstyrelsen yderligere vurderet, at det ikke er muligt at opnå den ønskede viden uden at indfange vilde marsvin. Centerets forskning bidrager primært til kalibrering og udvikling af udstyr under kontrollerede forhold. Vi anerkender, at man kan finde svar på visse spørgsmål ved at studere dyr i fangenskab., Men denne viden kan og bør opnås ved at studere reddede dyr, der ikke kan sættes fri pga. kvæstelser eller andre forhold, der udelukker genudsætning i naturen. Vi mener ikke, at behovet for at kalibrere udstyr kan retfærdiggøre, at vilde dyr indfanges fra det fri og fastholdes i fangenskab, når de ville kunne genudsættes.

Miljøstyrelsen har vurderet, at det er acceptabelt at indfange de to nye individer i Bælthavet, da bestanden her er forholdsvis stabil og stor nok til, at det at fjerne to dyr ikke i væsentlig grad vil påvirke bestanden. Vi er uenige i denne vurdering, da det efter dialog med Miljøstyrelsen¹² står klart, at indhentningstilladelsen kan medføre, at flere marsvin kan blive berørt eller forstyrret. I forhold til artsbevarelse sender det et dårligt budskab til offentligheden, at man tillader, at dyr af en beskyttet art bliver fjernet fra naturen – individer, som ellers ville kunne leve et langt og velfungerende liv i det fri – særligt når der findes alternative løsninger. Det er især problematisk, fordi tilladelser som denne går imod standardpraksis og gældende lovgivning blot for at kunne sikre forsøgsdyr til et center som Fjord&Bælt.

Eftersom Fjord&Bælt's tilbageværende marsvin i 2016 begge var hunner, var det ikke længere muligt for centeret at forny deres dyrehold gennem egen avl. Det er derfor specificeret i indhentningstilladelsen, at mindst ét af de to indfangede dyr skal være af hankøn for at sikre, at centeret fremadrettet vil have marsvin af egen avl til brug for deres forskning. Hvorvidt lignende dispensationer vil blive udstedt i fremtiden, afhænger af, hvorvidt det lykkes centeret at avle på de dyr, de nu har¹³. Historien viser dog, at Fjord&Bælt har haft ringe succes med at avle marsvin. Overlevelseshraten blandt de kalve, der er født på centeret, er meget lav. Således har kun én kalv overlevet længere end blot et par dage (se Bilag 3, der viser en oversigt over Fjord&Bælt's marsvin gennem årene, både dem født i

¹⁰ Forslag til lov om dyrevelfærd (Dyrevelfærdsloven), vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 6. februar 2020.

https://www.ft.dk/ripdf/samling/20191/lovforslag/l80/20191_l80_som_vedtaget.pdf

¹¹ Artsfredningsbekendtgørelsen nr. 1466 af 6. december 2018 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1466>

¹² Se vedhæftet kopi H: Korrespondance med Miljøstyrelsen – Anmodning om aktindsigt og afgørelse fra Miljøstyrelsen om ønsket præcisering af indhentningstilladelse.

¹³ Se vedhæftet kopi I: Korrespondance med Miljøstyrelsen – Anmodning om aktindsigt og afgørelser fra Miljøstyrelsen om ønskede oplysninger om Fjord&Bælt centerets nye marsvin.

5. februar 2021

fangenskab, og dem, der er indhentet fra naturen). Generelt er avl af marsvin i fangenskab sjældent succesfuld¹⁴. Det virker derfor højst sandsynligt, at lignende tilladelser til at indhente vilde dyr fra det fri vil blive givet fremadrettet.

Endelig mener vi, at der er behov for bedre tilsyn og kontrol med, at betingelserne i de udstedte tilladelser bliver overholdt. Dette tilsyn bør foretages af de relevante myndigheder, i dette tilfælde Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen. Det er helt essentielt, at betingelserne overholdes, uanset om der er tale om dispensationer til at tilbageholde bifangede hvaler eller forskningstilladelser til at anvende marsvin til forsøg. Fjord&Bælt har tidligere overtrådt betingelserne i deres forskningstilladelser. Disse overtrædelser inkluderer ulovlige forsøg udført på centerets nyfødte marsvinekalve (se Bilag 4, som præsenterer detaljerne bag overtrædelserne). Når et forskningsanlæg som Fjord&Bælt overtræder betingelserne i deres tilladelser, skader det tilliden til centerets integritet og troværdigheden af dets forskning.

Det er myndighedernes opgave at sikre, at alle aktiviteter, som påvirker beskyttede arter i Danmark, overholder lovgivningen. Men efter at have fået aktindsigt i relevante dokumenter er vi stødt på flere tilfælde, hvor kontrollen har været mangelfuld (se Bilag 5, som præsenterer de forskellige sager). Dette forstærker vores overordnede betænkeligheder.

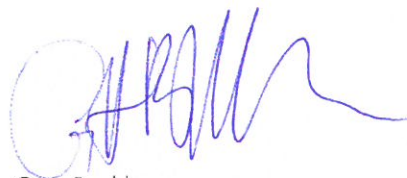
Som opsummering mener vi ikke, at Fjord&Bælts tidligere og potentielt fremtidige tilladelser til at indhente vilde marsvin fra naturen bidrager til at beskytte og sikre artens bevaringsstatus. Derudover er det vores klare holdning, at de omtalte marsvins velfærd er kompromitteret ved at holde dem i fangenskab i Fjord&Bælts anlæg. På baggrund af dette opfordrer vi jer til at sikre, at der fremover ikke vil blive givet flere tilladelser til at tilbageholde vilde hvaler i fangenskab, når disse kan genudsættes i naturen.

På forhånd tak, vi ser frem til at høre jeres overvejelser om de nævnte opfordringer.

Med venlig hilsen og underskrevet af

Margaux Dodds,
Chair of Dolphinaria-Free Europe

Gitte Buchhave,
Direktør for World Animal Protection Danmark

¹⁴ Blanchet, M.-A., Wahlberg, M., & Ishigami, T. (2009). First Observation of the Parturition and Peripartum Events in a Harbor Porpoise (*Phocoena phocoena*). *Aquatic mammals*, 35(4).